СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК XLVI. Ч. 271. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 21-го листопаду 1938. — No. 271. Jersey City, N. J., Monday, November 21, 1938. VOL. XLVI.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВЕЛИЧАВИЙ ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД У НЮ ЙОРКУ

КІЛЬКА ТИСЯЧ УЧАСНИКІВ У ПОХОДІ

НЮ ЙОРК. — У хвилині, коли „Свобода" йде на пресу (коло 10. години рано) вже зібралися величезні маси українців Ню Йорку й околиці на манїфестаційний похід вулицями Ню Йорку, щоб запротестувати проти польських утисків та зажадати прав для українського народу. Не зважаючи на те, що на овиді нависли з ранку густі хмари, а бюро погоди заповідало дощ, у годині збірки на площі Абинґдон зібралися такі маси народу, що вони переливалися на околичні вулиці. Прибули передовсім нюйорчани ріжними залізницями, а околичні українці залізницями, автами й спеціяльними омнибусами. Є люди з кожного околичного стейту; навіть із центральних стейтів Нової Англії та з центральної Пенсилвенії. Повне обчислення учасників буде можливе аж тоді, як похід розвинеться. На всякий випадок уже тепер є понад 5,000 учасників. Небо випогоджується, тож похід заповідається прекрасно.

Над зібраними на похід масами видніє величезне число таблиць з відповідними написами. Таблиці майже всі однакові; видно, роблені зорґанізованим способом. Попри написи підноситься справжній ліс прапорів; це знак для видців, що за демонстрацією стоять зорґанізовані українські товариства. Це саме враження доповняють відділи униформованих людей: є тут униформований відділ Січовиків з карабінами, униформовані відділи з Червоного Хреста й униформований відділ пластунів і пластунок.

Є кілька музик та два „фловти", себто великі авта з живими образами. Один з них представляє карту України й українське домагання. Другий представляє тюрму, себто символізує утиски окупантів над українським народом.

Демонстрація, видно, викликує живе зацікавлення в американськім громадянстві. Це видно по великім числі цікавих, що приглядаються до формування демонстрації, та по великому числі представників американської преси й фільмових підприємств.

УРЯД ВДОВОЛЕНИЙ З ВІДКЛИКУ КРАЮ НА ТОРГОВЕЛЬНУ УГОДУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив велике вдоволення уряду зприводу прихильного відношення краю до торговельного договору між Злученими Державами, з одного боку, та Анґлією і її самостійними кольоніями, з другого.

Хоч деякі кола висказуються про договір критично, назагал постава краю прихильна.

ПРЕЗИДЕНТ МОВЧИТЬ ПРО ВІДКЛИКАННЯ АМБАСАДОРА НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Коли ґазетярі запитались президента Рузвелта на правильній тижневій конференції преси про його опінію про відклик амбасадора Німеччиною, президент усміхнувся й не дав ніякої відповіди.

Департамент стейту подав часописам, що він уже дістав відповідь Японії на свою ноту в справі Китаю, але дістав її так пізно перед зачиненням канцелярій, що урядники не мали ще часу її простудіювати.

ЛУЇС ВИБРАНИЙ ГОЛОВОЮ КОМІТЕТУ ПРОМИСЛОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — По 28-минутовій овації конвенція Комітету Промисловоі Орґанізації вибрала одноголосно Джана Луїса першим президентом офіціяльно заінкорпорованого Комітету.

ҐРІН ВЗИВАЄ ДО БОЙКОТУ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Вилїєм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявився в своїй радієвій промові за скріплення торговельного бойкоту Німеччини.

На тій самій радієвій годині промовляли й інші провідники американського юнійного руху. Між іншими Матю Вол, віцепрезидент Федерації, називав націзм дикарством.

КОРОЛІВСЬКА ПАРА ВІДВІДАЄ ВИСТАВУ.

ВАШИНҐТОН. — Корпорація Світової Вистави в Ню Йорку в 1939 році дістала офіціяльне повідомлення від анґлійського уряду, що король і королева Анґлії при нагоді своїх відвидин в Америці відвідають Світову Виставу.

ЧОМУ СОВЄТИ НЕ ДОПОМОГЛИ ЧЕХАМ.

„Возрожденіе" з 21. 10. 38 пише: Втечу большевиків перед зобовязаннями пояснюють смертними присудами над керівниками армії, яка осталася небоєздатною. В суті справа в дечому іншому. Большевизм безсильний, бо нема в ньому нічого творчого. Якби вони не звались, Ленін, Троцкий, Сталін, всеодно вони до нічого іншого нездібні, як убивати та нищити. Сталін, убиваючи маршалів армії, продовжує діло Леніна та Троцкого, які свого часу вбивали генералів Духоніна та інших. Сталін, як правовірний марксист, мусів знищити армію, коли побачив, що, не зважаючи на всі його старання, армія осталась національною і живе національним патріотизмом. На Далекому Сході Бліхер створив армію. Не зважаючи на хоробрість борців у боях з японцями, на розкиданість японської армії по цілому просторі Китаю 300-тисячна московська армія не змогла дати собі ради з 2 японськими дивізіями і відступила.

Ось чому большевики не поспішили на поміч Чехословаччині.

ПРОМОВЕЦЬ ПРОМОВЛЯЄ З МІКРОФОНОМ У РУЦІ.

У Німеччині лянсують новий тип конденсаторного мікрофону. Цей мікрофон не вимагає, щоб його належно уставити. Голос вийде таки добре, бо чуткі на нього місця є на площі виду кулі й тимсамим з усіх сторін однаково приймають і трансмітують голоси. Новий винахід визначається винятково малими розмірами. Його ледви видно. Він має велике значіння для промовців, що не промовляють з промовниці, але порушуються свобідно, держачи в руці маленький мікрофоник. Цей мікрофоник має промір усього 5. мм.

СКАНДАЛ ПІДЧАС НАУКОВОГО КОНҐРЕСУ.

Підчас пленарного засідання Першого Конґресу Дитини в Варшаві представники робітничих орґанізацій внесли проєкт резолюції, щоб усі діти могли вчитися рідною мовою. Цеї резолюції президія зїзду не допустила навіть під голосування.

КАВЧУК ТВЕРДШИЙ ВІД СТАЛІ.

„Твердший від сталі" — говорили досі, щоб означити ступінь твердоти якогось предмету. Тепер по винаході одного французького інжиніра треба буде говорити: „Твердий як кавчук". Піддавши кавчукову масу тисненні 6,000 атмосфер, згаданий інжинір дістав матеріял, з якого можна робити форми до різання сталі.

РУМУНСЬКА МЕНШИНА ХОЧЕ ЛИШИТИСЯ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

До Букарешту приїхала була 2. листопаду ц. р. делеґація румунів, що живуть у Карпатській Україні. Делеґацію приняв міністер закордонних справ Румунії. Вона передала урядові Румунії меморіял, що висловлює волю румунського населення Карпатської України лишитися у межах Карпатської України в складі федеративної чесько-словацько-української держави.

ЗА БЕЗЦІН ВИМАНТИЛИ БІЖУТЕРІЮ ВІД НАЇВНИХ СЕЛЯН.

Італійська поліція арештувала в Неаполі двох чоловіків, при яких підчас ревізії знайшли багату колекцію біжутерії вартости понад 5 міліонів франків. Слідство виявило, що арештовані вимантили за невеличкою оплатою цілу колекцію біжутерії від несвідомих селян, які знайшли її недавно на місці катастрофи пасажирського літака, що розбився підчас повороту з Тирани за шлюбу альбанського короля Зоґу. Між 19-ма жертвами катастрофи, ґістьми короля, був теж паризький ювелір, який віз колекцію біжутерії вартости 10 міліонів франків. З цієї колекції король Зоґу вибрав найкращу біжутерію як шлюбний презент для своєї дружини.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ.

На шосі між Плотичею й Будиловом, повіт Бережани, напали чотири напасники на 32-літнього листоношу Казимира Пончка з Будилова, що віз до поштової аґенції в тій місцевості пошту з поштового уряду в Яструбові. З віддалі 20 кроків його затримали напасники. А коли він стрілив до них чотири рази, зрештою не поцілюючи, засипали його стрілами. Стріли зранили його в околицю шлунка й у праве удо. Пончко зачав утікати в поле, а два напасники гналися за ним дальше, стріляючи. У віддалі 300 метрів Пончко впав. Тоді ті, що гналися, вернулися до товаришів і ограбили поштовий віз, забираючи листи, в тому пять поручених; та не забрали вартісних листів; певно не доглянули. Опісля два втекли пішки, а два на випряжених з воза конях у напрямі села Теофіпілька.

Пончка відвезли в тяжкому стані до лічниці в Бережанах. Він помер підчас транспорту зараз перед лічницею.

ПІД ЗАМІТОМ ПІДРОБЛЮВАННЯ ЕТИКЕТ.

У Львові ведеться процес проти чотирьох львівських дроґеристів, обвинувачених за те, що в підробленях етикетах фірми Баєр продавали замісць оріґінальної аспірини ацетилево-соліцилевий квас.

ЗАСТРІЛИВ У СНІ СВОГО ПРИЯТЕЛЯ.

В окружнім суді в Коломиї судили Івана Гриника, польового сторожа в борщівськім дворі, за те, що застрілив у сні свого приятеля Василя Ключука. Останніми часами траплялося багато крадіжів по полях і Гриник мусів цілими ночами пильнувати поля. 1-го серпня заснув він вдома коло 4-тої рано з набитою стрільбою під боком. Коло 6-тої рано прибув до нього його приятель Василь Ключук і закликав його по імени. Гриник зірвався, вхопив за стрільбу та стрілив смертно до Ключука. Аж пізніше Гриник зрозумів, яка дійсність. Він стріляв підчас сну. Йому снилося, що два злодії крадуть на полі снопи, що на них він саме лежав. Тоді він і стрілив до одного. По розправі суд звільнив Гриника від вини й кари.

ТРАГЕДІЯ В ЖИДІВСЬКІЙ РОДИНІ.

У Станиславові в „Судний День" в родині власника великої кушнірської робітні, Андахта, жінка Андахта відрізала собі язик, а опісля підрізала собі горло бритвою, бо підозрівала мужа в зраді. На вістку про самогубство жінки Андахт, що був саме в божниці, збожеволів і його вбрали в кафтан безпеки.

„БОЮФКІ УКРАЇНСЬКЕ".

Ввечері 1-го листопаду ц. р. — як повідомляє польська львівська преса — „боюфкі українське" в іржних місцях Львова нападали на польських студентів. М. ін. коло пошти на вул. Леленеля побили студента політехніки З. Шмаля, на вул. Сапіги студента прав Т. Світальського, коло трамваєвої ремізи на вул. Пелчинській двох студентів політехніки, М. Козубу і Й. Брамского. Козубу відвезли до лічниці. На вул. Яблоновських побили студента політехніки І. Єнджейовского. Поліція веде слідство, а „Експрес Веч." з 3-го ц. м. подає цю вістку під заголовком: „Спричинників подій треба конечно покарати".

ПІМСТА ШОФЕРА.

В Сінаї (Румунія) допустився шофер Малев жахливого акту дикої пімсти. Ведучи на гірській серпентині самохід, що ним їхала власниця воза і її дві приятельки, шофер, бажаючи пімститися за одержане перед кількома днями виповідження праці, звернув машину в сторону безодни, а сам вискочив. В останній хвилині самохід спинився на узбіччю, а тільки злетів 20 метрів униз. Три пасажири тяжко ранені.

ТРАГЕДІЯ СЕЛЯНИНА.

Селянин з Гориглядських Ондай, повіт Товмач, Микола Горбатий повісився на дереві з розпуки, що з його вини впала корова його брата, яку він пас на конюшині.

БОРОТЬБА З УКРАЇНСЬКОЮ КООПЕРАЦІЄЮ

ЛЬВІВ. — Польський католицький часопис „Пшеводнік Католіцкі", ч. 42, помістив статтю під заголовком „До боротьби з Маслосоюзом". У ній між іншим говориться: „В останньому часі Маслосоюз відкрив філії на заході, не натрапляючи на ніякі більші перешкоди. За осягнені зиски розбудовуються українці, зміцнюються під господарським оглядом і нищать усе, що польське. В Катовицях є вже філії Маслосоюзу. На терені Великопольщі ще їх нема, але централя у Львові вже веде переговори у справі відкриття і розміщення філій Маслосоюзу у Великопольщі. Це небезпечна акція, бо в першу чергу бє наших селян, викликуючи обнижку цін набілу". Згадуючи про ту статтю католицького часопису, українські краєві часописи додають, що Маслосоюз дешевше продає свої продукти широкому загалові, а селянам платить за молоко більше, ніж того роду інші підприємства.

ПОЛЬСЬКЕ ГАЙВОРОННЯ КРЯКАЄ НАД ЗАКАРПАТТЯМ.

ВАРШАВА. — Польські ґазети далі розписуються про те, що на Закарпатті нелад, що люди пориваються до повстання і що остаточно таки мусять туди вмашируватй мадярські війська, окупувати той край та здобути в той спосіб спільні границі з Польщею. Польська телеграфічна аґенція, „Пат", розпускає такі відомості, що в теперішній столиці Хусті прийшло до формальної битви між відділами мадярських повстанців і місцевим військом. Повстанців остаточно розбито. Вони залишили за собою 70 трупів.

ВІДКЛИКАННЯ НІМЕЦЬКОГО АМБАСАДОРА.

БЕРЛІН. — У відповідь американському урядові, який покликав свого амбасадора з Берліну до Вашинґтону, щоб він здав звіт про останні протижидівські заворушення в Німеччині, Гітлер відповів тим, що покликав свого амбасадора Дікгофа з Вашинґтону до Берліну, щоб він здав звіт про протинімецькі настрої в Америці. Офіційно амбасадори ще не відкликані. Але фактично ті потягнення з обох боків вказують на велике політичне напруження між тими двома краями. Американський амбасадор Вилсон і німецький амбасадор Дікгоф заявили, що вони самі не знають, коли вернуться на свої стійки.

КОРОЛЬ КАРЛО ВЕРТАЄТЬСЯ З ПОРОЖНІМИ РУКАМИ.

ЛОНДОН. — Хоч анґлійці справили румунському королеві Карлові велику параду, то фактично відпустили його до дому з порожніми руками і не сповнили ні одного його прохання. Передівсім не дали позичок. А то тому, що вони не хочуть встрявати до економічної конкуренції в Румунії, вважаючи, що це є терен Німеччини й Італії. Коли ті оба краї будуть із собою конкурувати за румунську пшеницю і нафту, то тим скорше посвяряться з собою, думають анґлійці. Не признали також свого представника в Румунії і румунського представника в себе амбасадорами. Зате дали королеві „ордер підвязки".

ЯПОНІЯ ГОВОРИТЬ, ЩО СПРАВИ В АЗІЇ ЗМІНИЛИСЯ.

ТОКИО. — Японський уряд відповів американському урядові на його протест у справі Китаю. Японія говорить, що вона не відкидає співпраці інших народів у Китаю, але та співпраця мусить бути на цілком „відмінній справедливості" ніж досі. Цю „справедливість" тепер диктуватиме Японія.

ЗНОВ НАРАДИ АНҐЛІЙСЬКИХ І ФРАНЦУЗЬКИХ МІНІСТРІВ.

ПАРИЖ. — Париж приготовляється до повного приняття анґлійських міністрів, премієра Чеймберлина і лорда Ґаліфакса. Їх завданням буде уложити спільний плян відносно дальшої політики в Европі. Передівсім вони стараються виробити плян, якби втягнути Німеччину й Італію до економічної кооперації шляхом відповідної митової політики, а також якби між Італією і Францією довести до повного порозуміння. Досі Італія ставила високу ціну за таке замирення.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО СПІЛЬНОЇ ПРАЦІ

Хіба не треба широко розписуватися про те, що українська справа набрала тепер у цілому світі небувалого розголосу. Цей розголос це капітал, який повинен бути визисканий для добуття дальших успіхів у наших визвольних змаганнях. Це, очевидно, є самозрозуміле. Але, на жаль, не для всіх. Бо є ще в нас такі одиниці, а то й групи, які навіть у таких хвилинах ставлять особистий чи груповий інтерес вище добра загальної справи. Знаємо, що так у нас бувало передше і не дуримо себе, щоб і тепер було інакше. Зате відрадним явищем є тепер те, що наш загал поступив уперед у свому відношенні до таких явищ. І саме тому є тепер у нас щораз менше можливостей для акції усяких невідповідальних одиниць чи груп. Ось тому нам здається, що тепер зможемо вже далеко краще використати в Европі й тут в Америці ту обставину, що у звязку з боротьбою за Карпатську Україну виринула в світі українська справа у своїй повноті. Тепер треба тільки подбати, щоб не прогайнувати цеї хвилини, а використати ці обставини для нових здобутків. Очевидно, що тут рішальним є постава нашого народу на рідних землях. Там важиться наша доля. Це ми розуміємо. Але знаємо й те, що постава української імміграції в Америці чи в Европі багато допомагає змаганням Рідного Краю. Тому це наш обовязок використовувати посвяту наших рідних у Рідному Краю і їхню геройську боротьбу на те, щоб приєднати симпатії світу для української справи. Це наш обовязок подбати про те, щоб появилися негайно ріжними мовами праці про Україну і про змагання українського народу. Це ми повинні розголосити кривди і терпіння нашого народу під окупантами. І старатись переконати світ, що український нарід ніколи не погодиться з неволею, хочби його визволення мало коштувати його багато проливу крови, революції чи війни.

І ще одно. Ми повинні виявити тепер перед світом, перед нашими ворогами і перед самими собою, що ми нарід зрілий і вміємо розріжнити мале і дрібне від великого, що вміємо віддати себе вцілості великій справі й ідеї. Хто з нас таких справ не розуміє і їх ваги не відчуває, той є непоправним шкідником. Це нам усім треба знати і до того застосуватись. Велика хвилина вимагає великого розуму і великої посвяти. Як на одно так і на друге треба нам здобутись. Віримо, що так буде, та що не прогайнуємо цеї великої нагоди, яка стоїть перед нами. Українська справа піднялася знову. Тож не даймо їй упасти нашими власними промахами і недомаганнями, а піднесім її нашим спільним трудом іще вище. А тоді й лекшою буде наша боротьба з ворогами і скорішою наша перемога.

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ У ЛЬВОВІ

(Допис зо Львова про святкування українцями Листопадового Свята й хуліганство польської молоді).

Був сірий, мрячний день; як колись. Постріпані хмари віддїлювали землю від радісного сонця, а зжовклі листки дерев капали на мокру дорогу, як рештки сумнівів. Це вже 20-тий раз переживали українці день **Першого Листопаду.** Відновлювали у споминах таку свіжу й туку світлу минувшину; линули гадками у велику будуччину, що її осяювало сонце надії — зпоза карпатських верхів. Кров живіше кружляла в кожного, що спішив на спільну маніфестаційну молитву до гордого митрополичого собору на Святоюрській горі. Напружені нерви дріжали в трівожному ожиданні надходячого рішення світових потуг — про скравок Рідної Землі. Безчинність у таку хвилину, коли хотілось би мати орлиний лет та львину силу й відвагу, дражнила й обурювала.

Заповнився Юрський храм представниками обєднаного в ту хвилину народу, що в найглибшій вірі та скупченні вислухував бальсамічних слів поважної богослужби, голосу надії проповідника та поклику найдостойнішого митрополита — до розваги в цей рішальний час. Із захопленням проспівала ціла церква величну молитву-гимн „Боже великий, єдиний, нам Україну храни" заінтонований целєбруючим єпископом, о. д-ром Бучком.

Здавалося — широка ріка людського тіла плила з церковного подвіря й розливалася нестримною хвилею по сумежних вулицях. Перед брамою св. Юра станула пливуча маса і проспівала **„Ще не вмерла Україна"**, а від того співу людська ріка непорушно задержалася.

Нараз зявилося безліч поліції — пішої, кінної і змоторизованої. Оклики **„хай живе Україна", „слава Україні"**, змішалися з окликами „ганьба". Пішли в рух гумові палиці поліції, а юрба разпораз підносить оклики „слава Україні", слава, слава, слава!" Нарешті в тій збитій масі, що ще не вийшла з подвіря, від Юрської брами аж до церкви, лунає католицький гимн: **„Ми хочемо Бога, Він наш Батько".** Поволі натовп опоріжнюється: одним удалося пройти непарушеними, одних забрали до поблизької „Народньої Лічниці", інших повезла поліційна карітка до товариства тим, що в тюрмі дожидали вже 1-го листопаду, а частина явилась аж у середині під мадярським консулятом, щоб обявити свої почування. В той час польські студенти спалили крамницю цукорків української фабрики „Нова Фортуна" при вул. Сапіги напроти техніки, і ця крамниця й досі зачинена.

Вкінці настав спокій. Тільки з уст до уст кружляли чутки, що на тій, чи іншій вулиці хтось побив, чи покалічив вшехпольського студента (ці студенти носять спеціяльні шапочки як відзнаки, але тепер уже багато поскидали).

По всіх політичних угрупуваннях і товариствах відбулися поважні академії в честь української державности. Так святкував Львів 20-ту річницю відновлення української державии.

На другий день, **2-го листопаду,** вечором, коли львівська Україна немов задеревіла в ожиданні на віденське рішення про Закарпатську Україну, почали поляки наслідувати своє поступування зперед 20 років; зразу наче несміло, а в дальших днях щораз відважніше.

Покріпилися на дусі, вислухавши промовців на одній з головних вулиць, де були уставлені голосники, та рушили на українське національне добро, здвигнене не державними субвенціями, призначеними на розкрадення, але впертим і витревалим зусиллям. **Нищення** почали (для обережности) від таких місць, де нема кому боронитися. Зразу впали до крамниці цукорків „Нової Фортуни" при вул. Личаківській 36 і молотками, залізними ломами й палицями нищили те, що далося. Врешті облили все нафтою і підпалили. Перед відходом вхопив один з „героїв" столову вагу і кинув її в сторону склепової дівчини; і тільки припадком удалося їй вчас відхилити голову.

Одночасно інша боївка польських студентів впала до крамниці зо шкільним приладдям **„Вогні"**, при вул. Сапіги, проти української гімназії. Один притулив склеповій панні револьвер до грудей, а інші тимчасом облили все нафтою і підпалили. Втікаючи, засунули залізну рулету. й **замкнули в огні свою жертву на певну смерть.** Дівчина доволіклася до дверей і останками сил удалося їй відсунути з середини залізну заслону. У томуж часі напали інші боївки на крамниці **„Маслосоюзу" і Центросоюзу"** при вул. Зиблікевича і знищили їх зовсім, а якість (може початковці) вдоволилися розбиттям скляних таблиць і виставових шиб у крамницях „Маслосоюзу" при вул. Кохановського і Пілсудського.

Щоб не остиг запал пробоєвиків **проти безборонних дівчат,** відбули польські студенти 3-го листопаду поновне віче в техніці. Безпосередньо по вічу, в саме полудне, рушили на поблизький **Дім Української Кооперації** при вул. Техніцькій ч. 1, де міститься кооперативна централя, себто Ревізійний Союз Українських Кооператив (РСУК). Працівники Союзу забезпечилися як слід від головних вулиць, звідки звичайно били їм вікна, і жалі там на напасників з купами каміння. Але юрба влетіла через чужі городи і вдерлася ззаду через паркан на подвіря РСУК. Тут кинули бомбу на ґараж, а самі впали заднім входом до головного будинку, стріляючи й бючи все по дорозі та знищили комплетно дві кімнати в партері. Це було в саме полудне. Цікаве, що поліцай стояв коло будинку від ранку, але в часі нападу не було нікого.

Того самого полудня інша частина рушила на **Богословську Академію** при вул. Коперника 36, бо знали, що богослови, нічого не прочуваючи, вийшли на прохід. „Герої" вдерлися до ждальні (розмовниці) і двох мешкань на партері, здемолювали їх до тла, а викинені на вулицю меблі та висипане піря з подушок на дорогу спричинили на якийсь час задержку у трамваєвому русі. В той самий час знищили інші ще одну крамницю „Маслосоюзу" недалеко від Богословської Академії, при вул. Словацького, напроти головної пошти.

Цей „переможний" день польських студентів закінчився трохи соромно. Коло 9-тої години вечором підійшла їх ватага під **дім „Центросоюзу"**, при вул. Зиблікевича. Службовики були в поготівлі на поверхах, маючи всі долішні вікна закратовані. Але залізди „бойовики" підійшли під стіну, як згори посипалися каміння й цегла. А вийшло того благословенства так багато, що незабаром його не стало... Тоді кидали фляшками атраменту — чорного, червоного, а то й розбирали кафлеві печі та кидали кафлями. Напасники відійшли, чи, може, деякіх віднесли. Нарешті прийшла і поліція та звернула свою головну увагу на те, чому в будинку було стільки каміння та цегли. Плями атраменту чорного й червоного на стінах будинку та на хіднику вказують на недавне побоєвище.

Тогож дня пополудні уладив львівський воєвода конференцію польських, жидівських та українських редакторів і, немов мимоходом винуючи українців за їх маніфестації зприводу закарпатських подій, назвав вуличні ексцеси „гідними пожаління", бо вони шкодять не тільки польській та українській справі, але й державі. Він пробував успокоїти опінію запевненням про збільшення сил безпеки, що будуть запобігати подібним випадкам і придержувати винуватців. Но, подумав собі дехто, вже може буде спокій.

Але успокоєння не приходило. Вечором напали студенти (польські) на **Дім Українських Інвалідів** (не той, що його купили американські українці) при вул. Софії 25 і вибили 76 шиб, навіть у партеровому мешканні такого інваліда, Фовтяка, що не має ні рук, ні ніг. Інша група вибила шиби в українському готелі **„Народня Гостинниця"** при вул. Костюшка, а звідти пішла на вул. Руську, де вибила трохи вікон у будинку асекураційного товариства **„Дністер"** та залізними дрючками знищила виставову шибу в ще одному склепі **„Нової Фортуни"**, а в вкінці зазначила **робітню і крамницю** лікарського приладдя українця Мацяка.

В той сам час, у 7-мій год. вечором, напала одна група на очах поліції на **крамницю „Маслосоюзу"** при вул. Сапіги напроти техніки, є здемольовала все та ще й **постріляла двох українських студентів,** що тут пили по склянці молока на вечерю. Коли тільки поліція хотіла прочищувати вулицю, то польські студенти, зібрані за залізною огорожею на подвірю техніки, кричали на неї за кожний раз: „поліція, пфуй!" І поліція слухняно сиділа тихо.

По тих подвигах знов забракло духа. Тому 4-го листопаду вишколені і відбули польські студенти ще одно віче, тим разом у будинку університету. Але в той день уже від ранку було багато поліції на вулицях. Стояли на перехрестях вулиць, узброєні від стіп до голови, з револьверами, крісами, гумовими палицями, у сталевих шоломах. Вулиці міста наповнював пронизливий гук сирен поліційних авт, навантажених кількома десятками поліції в кожнолу. Спокійну працю переривав стукіт копит безчисленних поліційних коней. Цілі чети кінної поліції стояли в параді на вулицях, здавалося, готові кожної хвилини кинутися на кожного хто поважиться заколочувати спокій. Головно було багато поліції недалеко від українських установ. Дехто міг був подумати, що при такій підготові нікому не може волос з голови впасти, а не то шиба в українському вікні.

Вполудне почала поліція рухатися: їздити, ходити, то кіньми чвалати. Могло здаватися, що це для постраху, чи оборони, а це просто, щоб повеличатися. Тимчасом гурма зайшла на вулицю Косцюшка і добила решту шиб у **„Народній Гостинниці"** та в **„Новому Часі"**. Колиж звідти почали боронитися, кидаючи камінням, поліція впала до нутра і виарештувала всіх, хто тут був, перевела ревізію в льокалі **„Молодої Громади"**, що тут міститься, та в концерні **„Українська Преса"**, де полишила за собою знаний уже безпорядок.

Одночасно вибили при тій самій вулиці всі великі шиби в **„Центробанку"**, а коли звідти почали з поверху кидати камінням, то оборонців виарештували й також перевели ревізію тут і в Випозичальні книжок **„Ізмараґд"**.

Звідти пішли в Ринок, де побили вікна в **„Народній Торговлі"** і трохи в асекураційному товаристві **„Карпатія"**, а врешті рушили під будинок **„Просвіти"**, де міститься товариство „Просвіта", „Діло" і друкарня „Діла". Але тут їх виждали. Сильна дубова брама, кована залізною блякою ззаду, була замкнена, а в широчезних сінях повно оборонців (з відповідним „приладдям"). Іншого входу до „Просвіти" нема. Коли юрба почала кидати камінням догори, тоді згори з усіх вікон також і їм не пожаліли того дару божого, який не сипали, а ле з цілою силою кидали. І це була неабиякий образ. Нагадував образ Бастилї. Але хто з українців бачив цей образ, той мусів радіти, **як гордо стояла і стоїть „Просвіта"** з діравими вікнами — як жінка, що її люті собаки несподівано подерли спідницю. Один за другим скрівавлений „герой" утікав на вул. Сербську. Нарешті облягаючі вирвали дишель з воза і почали підважувати двері. Двері подались, але ніхто не важився в них влізти, як побачив оборонців з короткими дрючками відповідної грубости. Це вже розсердило поліцію; кілька з них впали в двері й побили кількох українських стійкових, між ними і старого сторожа Стасева.

Коло 10-тої години вечором тогож дня захотілося ще польським „героям" закаламутити спокій товариству українських ремісників **„Зоря"** при вул. Вірменській. Ремісничa молодь уже ждала на них, приготована в сінях. Як тільки ватага наблизилася, ремісники не ждали, аж зачнуть лупати двері, тільки вискочили з брами і, бючи, пігнали вузькою вуличкою з двіста кроків до Ринку.

Повибивали також шиби в деяких громадян та в той час, коли поляки відказують на чехів та німців за їх нетолерантність, **понищили всі орієнтаційні українські таблички,** бо у Львові не сміє сіхто бачити українського письма, не сміє тут прилюдно звучати українське слово, так, якби це було в одноріодній державі.

Вже ранком 5-го листопаду принесла українська розвідка відомості, що „сьогодні плянують напад на українські приватні школи". Рух сюди-туди **й оборона будинків** уже зорґанізована. В 10-тій годині мають школи розпустити дітей. Але в будинках хтось остався, бо з вікон щораз вихиляється якесь чоловіче лице, навіть з будинків дівочих шкіл. Дзвонить телефон.

— Чи то ґімназія Рідної Школи?

— Хто питає? — говорить невідомий голос.

Паде відповідь, а тоді в телефоні:

— Так, це ґімназія.

— Хто при телефоні?

— Один із стійкових.

— Спокійно?

— В порядку.

В бюрі (офісі) „Рідної Школи" спокій. Кімнати від вулиці зовсім порожні. Що сталося? Кімнати забарикадовані тяжкими шафами з актами і столами. В одній кімнаті урядують.

— Що це?

— Бачите, стратегія мусить примінюватись до „терену", жартують. У нас партер (долішній поверх); можна з вулиці скочити вікном, а нас замало проти юрби.

— А що це за фляшки? Чи попити на відвагу?

— Ні, це сільна кислота, щоби було чим жбухнути в обличчя.

Але того дня нападу не було. Мабуть уже за границею почали говорити про **македонізацію відносин.** Від якогось часу тишина, немовби польські студенти дали поліції змогу відпочити по кільkaденних... парадах.

Хто бачив ці львівські образки, а особливо напад на „Просвіту", той мусів зазнати враження, що це не звичайний погром, такий, як давньої царської „чорної сотні" на своїх співгромадян, але, що це — **революція!** Алеж, як це? Таж революцію підносять підбиті проти господарів... Хто знає; видно, що нас тут уважають за господарів.

А нарід? А маса? Важко вам цей настрій описати. **Не слідно не то ніякого упадку духа, але навпаки: пробивається в кожного гордість,** почування самовартости, коли про нас піднесуть революцію. В краю настрій такий самий.

Львів, 6. листопаду 1938.

Х.

П. А. де Аляркон.

ЯНГОЛ-ХОРОНИТЕЛЬ

(Ель анджель де ля гуарда).

(3)

— Ви чули? — озвалися вгорі.

— Я нічого не чув! — відповів котрийсь.

— Наслухуймо... — сказав прихильник французів.

Минають три страшні хвилини...

Михась страшно хотів плакати, а чим сильніше мати притискала його, тим завзятіше сердився та копирсався.

Та не почулося навіть найслабше зітхання.

— То певно якийсь відголос... — сказали французи відходячи.

— Певно відгомін, — додав прихильник французів.

І пішли всі, а відголос їх кроків і шабель, що брязкали об землю, стихав помалу на всій довжині подвіря в напрямі воріт, вкінці затих.

Небезпека минулася.

Та на жаль... запізно прийшло наше щастя!

Михась не плакав, ані вже не копирсався.

Не жив!

V.

— Панотче! Панотченьку! — озвалася нараз Клярина мати, перебиваючи Манцелеві. — Скажіть, що то неправда! Я не вбила моєї дитини! То вони вбили її! Я вдушила дитину, щоби рятувати їх! Воно само вдушилося, щоби рятувати нас усіх! Ах, панотчику, простіть мені... Я не лиха жінка! Я збожеволіла з жалю за Михасем, за моєю дорогенькою дитинкою!... Я не є вирідна мати!

— Отче, — сказала Кляра — ми привели вас тут, щоби ви освятили цю воду, що ми в неї вкинули трупа мого братчика, як тікали з Тарагони ніччю 28. червня 1811-го року. Небезпека, що нам грозила не дала нам часу похоронити тіло.

— Правда, що Михась у небі, панотченьку? — спитав Мануель обтираючи сльози.

— Так, дітоньки! — сказав священик — я кажу вам це в імені Батьківщини! — Ви не плачте — сказав до матери. — Бог благословить ваші терпіння, як я благословлю невинну дитину, що спричинила вам ті терпіння. В небі знайде вашу дитину, а з нею і радість душі. — А ви, дітоньки, що можете бути такі щасливі на землі, не забувайте, що купили ваше щастя ціною терпінь інших людей. Тому будьте добрі, коли ближній потребуватиме вас.

Так говорив священик і в сяйві весняного сонця, серед цвітистих піль, при звуках пташиної музики, серед безмежних радощів усієї природи поблагословив хвилі Франколі, в яких спочивала нещасна дитинка, янгол-хоронитель своєї родини.

(Кінець).

На проході.

— Дивися, дорогий мужу, той старий дуб, під яким ми колись пізнавалися, звалив грім...

— Добре йому так!

То були часи.

Панство Дурнички оглядають музей. Провідник поснює:

— А це, прошу панства, старинний деревляний віз, ще з княжих часів. Вартість його тисячі злотих.

— Ох, Боже, — зідхає пані Дурничка — то мусіли бути тоді багаті люди, коли такі дорогі вози купували.

ПОВІДОМЛЯЄМО

ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, МИЛВИЛ, ВІЛЛЯМСТАВН, ВІЛМІНҐТОН, ЧЕСТЕР, БРІДЖПОРТ, БРІСТОЛ, КОТСВИЛ, ФІНІКСВИЛ, ФРЕНКФОРД і ТРЕНТОН, що

В ЧЕТВЕР, 24. ЛИСТОПАДУ 1938. РОКУ

в годині першій пополудні відбудуться в Українській Галі, 847 Норт Френклин Стріт, в Філядельфії, Па.

ВАЖНІ ОРҐАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ

На збори повинні прийти урядники та делегати минулої конвенції зо всіх відділів вище згаданих місцевостей. На зборах буде приявний головний фін. секр.-кас. **Р. Слободян.**

ЗА КОМІТЕТ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ:

Д-р В. Галан, предс. **Т. Свистун,** секр. **М. Рибак,** кас.

С. Слободян, головний радний У. Н. Союзу.

НОВА ФІЛЬМА „МАРУСЯ"

Недавно дирекція „Укрфільм Ко.", якої заходами накручено нову українську звукову фільму „Маруся", постаралася про те, що ту фільму висвітлено в однім малім театрі для обмеженого гуртка газетних критиків і знавців музики та мистецтва. Серед присутніх були не лише представники української преси, але такої чужої преси; були й американські композитори.

Ось цей гурт обмеженої, але добірної публики впродовж двох годин мав нагоду любуватись найновішим прибутком української фільмової індустрії. Час пройшов надзвичайно мило. Бо, не звертаючи уваги на деякі малі недотягнення, які зрештою можна віднайти і в найкращій фільмі, фільма „Маруся" є справді високої артистичної якости.

Найкраще, як можна було сподіватися, випали збірні хорові сцени, приготовані і виведені під кермою проф. О. Кошиця. Сцени колядників, що серед ночи сходяться з усіх сторін, і їхні голоси, що прекрасно доскакують з усіх сторін до чудово згармонізованої цілости, це справді перлини, які були би прикрасою і в найкращих голівудських фільмах. Всі пісні, хорові і сольові, чудові. І вже тим співом ця українська фільма може сміло конкурувати з американськими. Сольові пісні виконані в студії панею М. Гребенецькою і п. Великановом. Також надзвичайно тонка і культурна музика, аранжована композитором Р. Придаткевичем.

Бездоганно виведені танці і гарні строї. Щодо гри поодиноких акторів, то всі вони видали з себе те, що могли дати. У декотрих з них є деякі прояви аматорства, в інщих гра на високому рівні. Добре вивязалася зо своєї ролі Маруся, добре Хома, Дарина, Галина і Потап, добре відіграли свої ролі Дмитро, Юстина, Охрим, Гриць, Оксана, циганка і всі інші. Як сказано, вони видали з себе все, що могли видати, і їх щирі зусилля роблять на глядачів дуже миле враження. Можнаб тільки завважити, що розмови їх занадто видержливо стоять на тій самій висоті звуку. А це робить гру трохи неприродньою. Добре булоб, якби на черговий раз актори старались говорити точнісінько такою самою мовою, якою говорять у щоденному житті, а також щоб тінювали свої розмови, себто раз підносили голос, раз стишали, залежно від потреби.

Треба погратулювати дирекції і режисерам цієї фільми за успіх. Як сказано, є в ній сцени, які можна скваліфікувати як аматорські, але є також такі сцени, які стоять на дуже високому рівні фільмового мистецтва. В цій фільмі нема ні одної впадаючої в око помилки, що можна було завважати в попередніх наших фільмових спробах.

Правда, треба числитися з тим, що темпо акції правдоподібно буде трохи заповільне для американців. Бо наш характер трохи відмінний і повільніший від їхнього. Тому так здається, що та фільма далеко більше задоволитиме наш загал, ніж американський. Та, як загально відомо, та фільма є зладжена для українців. Якби вона була зладжена і приспособлена до американського темпа і характеру, то правдоподібно не задоволилаб нашої публики, а тимсамим розминулаcaб зо своєю ціллю.

Шкода, що подібної сцени, як та, в якій колядують колядники, не вміщено також при кінці фільми.

Л.



З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Масове протестаційне віче проти Польщі.

Масове протестаційне віче всіх українців міста Шікаґа й околиці, яким дорогий жовтоблакитний прапор, проти нищення польською владою українських церков, культури й господарського життя на землях Західної України під Польщею, відбулося в неділю, 16. жовтня ц. р., під відкритим небом на площі укр. кат. церкви св. о. Миколая. Перед вічем у 2-гій год. попол. була молитва в тій самій церкві, а саме акафист до Пречистої Діви Марії, який відправили оо. василіяни на інтенцію визволення нашого краю від ворогів. На цій молитві були присутні також українські православні і русько-православні священики з вірними своїх парохій.

В протестаційному вічу на площі взяло участь поверх сім тисяч українців; це за обчисленням репортерів місцевих американських газет, але число учасників віча було в дійсності далеко більше. Вічем проводив голова протестаційного комітету, головний урядник Українського Народного Союзу, Тарас Шпікула. Екзекутива цього комітету була така: Тарас Шпікула, голова; Онуфрій Дутчак, заст. голови; Тома Кривовяз, секретар; Петро Дідик, касієр; Микола Гуда, Микола Моранець і М. Барабаш, контрольори. Бесідниками були: полковник української армії, редактор О. Шаповал; о. К. Кирстюк, парох укр. прав. церкви Пресвятої Тройці; громадський працівник Петро Дідик і адвокат Роман І. Смук.

Полк. О. Шаповал змалював точну картину всіх варварств, якими польська влада 20 років старалася винародовити поверх 7 міліонів українців на землях Західної України. Але ті варварства показалися даремними, бо український нарід твердо стоїть при своїх національних ідеалах і вперто бореться за свої права. Тому польська влада вжила в останніх часах діяволської тактики, а саме рішила вбити душу нашого народу, відібрати йому його православну віру. Бесідник вичислив, скільки церков польська влада сконфіскувала, скільки збурила, й сказав, що татари не важилися робити з нашими церквами те, що зробила християнська Польща. Він підкреслив, що польський уряд нищенням українських православних церков і переслідуванням православної віри ширить атеїзм і большевизм між українським населенням; Польща показала себе союзником червоної Москви в нищенні релігійного життя українців.

Другий з черги бесідник, о. К. Кирстюк, представив соціяльно-економічний гнет, під яким терплять 7 міліонів українського населення під Польщею. Польща виконує свою стародавню політику на „знищене Русі", а зокрема в соціяльно-економічному огляді відносно українців вона змагає до того, щоб винародовлювати українців, щоб знищити їх фінансово, щоб зменшувати їхній стан посідання, щоб сколонізувати українські землі поляками, щоб українське населення хорувало й вигибало з браку лікарської державної помочі, щоб воно не мало доступу до народніх, середніх і вищих шкіл, та взагалі щоб зубожіло, зжебрачіло і побачило зо свого жебрацького положення одинокий вихід до рятунку мізерного життя в тому, щоб стати поляками. Модерна Польща гнобить український нарід середньовічними способами. Американські поляки, про яких тут іде опінія як про нарід свободолюбний, який дав Америці Пулаского, повинні стидатися такої польської влади в Европі. Такі переслідування булиб неможливі в українській державі над поляками, що діються в Польщі над українцями.

Третій бесідник, п. Петро Дідик, говорив про політичний гнет Польщі над українцями. Український нарід не має ніяких політичних прав у Польщі, бо всякий конституційний вияв за рівноправність уважається там бунтом і зрадою держави, за що польські власті немилосерно карають українців. Польські тюрми переповнені українськими політичними вязнями. Ще не поголілися рани з минулої т. зв. пацифікації, а вже прийшли вісті про нові страхіття, які Польща виконує над українським населенням. У скритовбивчий спосіб поляки напали на українську делеґацію, яка леґально протестувала проти прилучення Закарпатської України до Мадярщини, і стріляли на безборонних людей. Знов десятки українських трупів, знову вдови і сироти та сотні ранених, які потребують нашої помочи. Наші брати на рідних землях просять нас, щоб ми помогли їм у їхніх змаганнях і запротестували перед цілим світом проти того гнету, який вони терплять уже 20 років, бо вони не мають там тої свободи, якою ми тішимося на вільній землі Вашинґтона. Тому піднесім голос протесту проти всіх варварств на всіх землях України, поневолених Польщею, Росією і Румунією, і зажадаймо, щоб окупанти віддали українські землі українцям. Не може бути спокою в Европі так довго, доки український нарід не здобуде свою соборну, самостійну й незалежну українську державу. Піднесім також сильний протест проти прилучення Закарпатської України до Мадярщини, або до Польщі.

До масового протесту українців приручилися також представники російських православних церков; було їх три і вони в імені своїх архиереїв додали голос протесту проти переслідування православних церков та побажали, щоб український нарід став вільним і незалежним.

Учасники віча пильно слідили за промовами бесідників, бо часто давали вираз свого обурення окликами „ганьба" на адресу польського уряду. Підчас того, як говорили гості-бесідники, відбулася збірка жертв на поміч визвольним змаганням нашого народу в старім краю; ця збірка принесла $788.60; виказ жертводавців долучуємо окремо.

Після закінчення збірки й промов гостей-бесідників голова покликав четвертого бесідника, адв. Романа І. Смука, й сказав, що він промовить по англійськи, щоб і ті учасники віча, які не розуміють української мови, докладно знали, проти кого й за що протестуємо й чого домагаємося. Адв. Роман Смук виголосив резюме з промов попередніх бесідників. Свою промову почав з того, що сказав, що Україна через свої природні багатства була завсіди лакомою добичою для сусідніх держав, що український нарід уже був здобув свою самостійність і незалежність, але Польща при помочі Франції використала довгою війною ослаблені сили молодецької української держави й загарбала землі Західної України. Потім бесідник відчитав резолюції і закликав: „Коли годитеся на ці резолюції й приймаєте їх як вислів своєї волі, піднесіть руки й кликніть тричі „слава!" Вмить піднеслися тисячі рук і роздався трикротний оклик „слава".

Голова віча закрив віче такими словами: „Наше віче скінчене, але протест не закінчений, доки український нарід не здобуде на своїх землях того, що ми поставили в наших резолюціях! На закінчення цього віча всі відспіваємо наш гимн „Ще не вмерла Україна". Всі українці, православні і греко-католики, віруючі в церкву й байдужі до неї, всі, яких ріжнять політичні переконання, обєднались одним спільним гарячим бажанням і виявили його грімкою піснею: Ще не вмерла Україна!

Підчас віча був зразковий порядок, що вказувало на старанні приготування зо сторони Протестаційного Комітету. Після віча вислано телеграму до президента Злучених Держав Америки, премієрів Англії, Франції, Італії, та канцлера Німеччини такого змісту:

Excellency:—

Ten thousand Chicago Ukrainians by resolution adopted at mass meeting held October 16th protest against religious, social and political oppression of their brethren by Polish, Russian, Roumanian invaders, also against annexation of Ruthenia by either Poland or Hungary, and demand self-determination for Ukrainians and creation of a Ukrainian State. We plead for your support. Memorandum of resolutions follows by mail.

Taras Shpikula, Chairman; Peter Didyk, Thomas Krywowiaz, Secretaries.

Меморандум вислано на адресу вище згаданих державних мужів, а також на адресу міністра заграничних справ Польщі у Варшаві. Цей меморандум підписаний головою масового віча злучених українських організацій Тарасом Шпікулою і секретарем віча Томою Кривовязом, а також потверджений підписами й печатками таких організацій: Українська Православна Церква Пресвятої Тройці в Шікаго, підписав о. К. Кирстюк; Організація Державного Відродження України, за Окружну Управу підписав секретар Матвій Риза; Українська Греко-Католицька Церква в Пулман, підписав о. канонік Н. Сіменович; Українська Православна Церква св. Михайла в Гемонд, Інд., підписав о. Петро Журавецький; Українська Православна Церква св. Петра й Павла в Борнсайд, підписав о. П. Ковальчик; Союз Гетьманців Державників, за Окружну Управу підписали Михайло Погребний і Йосиф Попіль.

Протестаційний Комітет покрив усі видатки віча, залишив дещо для непередбаченої праці, а $500 вислав каблеграмою на руки премієра Закарпатської України, о. Августина Волошина. Пересланням грошей занялися голова комітету Тарас Шпікула і касієр Петро Дідик.

Опісля вислано таку телеграму: Премієр Августин Волошин, Ужгород, Рутенія, Чехословаччина. Українці Шікаґа вислали на Ваші руки $500 на визволення Закарпатської України. Американська Україна з Вами. — **Тарас Шпікула, 2635 В. Валтон Ст., Шікаго.; о. К. Кирстюк, Тимко Кривовяз, секр. віча.**



Надійтеся.

Голос у телефоні: Гальо! Чи лічниця для умово хорих?

— Так.

— Чи є ваші всі пацієнти?

— Є всі. Чому питаєте?

— Бо якийсь варят утік з моєю жінкою, то я думав, що то питомець вашого закладу... Але як ні, то надійтеся, що за кілька днів дістанете нового пацієнта.



Також іде.

Малий Юрчик питає татка:

— Татусю, чому індіяни малюють собі лице?

— Малюють собі тільки тоді, як ідуть на війну, щоб настрашити ворога.

За хвилину кричить Юрчик:

— Татусю, татусю, поглянь, мамця вибирається на війну...

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОМІЧ ДЛЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Хоч страшно і несправедливо обкроєна й обкрадена, то всеж таки є своя автономна Карпатська Україна. І хоч болить у нас серце за цей поповний злочин, яким віддано найкращий шмат української землі мадярам через наших „великих" людей", що запродали Карпатську Україну мадярам за кількасот тисяч корон, як теж через великого приятеля українців, Мусолінія, якого так страшенно захвалював Е. Онацький, всеж таки ми повинні радуватися тим що маємо рідний кутик, завязок будучої української демократичної републики, і що сил у нас є, ми повинні помогти нашому урядові Карпатської України.

Перша наша поміч це моральна підпора. Друга, ще важніша, це матеріяльна, грошева поміч. Уряд, щоб міг успішно рядити краєм, мусить мати державний кредит, а це опирається на скількости золота в державних депозитах. Ми дуже добре знаємо, що Карпатська Україна є дуже вбога країна на землю і на індустрію.

Золотом може допомогти нашому урядові лиш українська еміґрація Канади, Злучених Держав і Південної Америки. Нам треба так поступити тепер, як поступили перед світовою війною, а саме, щоб жертвувати золото, як у монетах так у річах, як перстені, годинники, кульчики, нашийники й інші прикраси. Якщо не можна цього леґально зробити, через заборону американського закону, то репрезентація уряду Карпатської України може стати або власницею зібраного маєтку, або за гроші, одержані з продажу таких річей, може закупити золото в американського уряду. Про цю пропозицію повинні висказатись наші правники і порадити, як найкраще перевести цю, таку важну трансакцію, й оголосити, щоб не зволікати справи, бо тамошній уряд під цю пору потребує грошей і ще раз грошей.

Уряд Карпатської України може мати державний маєток у лісах, яких іще не знищили жиди. Всі ліси уряд повинен сконфіскувати на власність держави, розвинути індустрію деревляного виробу, як меблів, столярських робіт, будівництва і т. д., і тим способом дати населенню роботу. Коли економічно буде ця автономна країна забезпечена, то й остоїться перед зазіханнями ляшні, яка леліє надію, що через економічну скруту Карпатська Україна буде просити прилучення до мадярів і тим робом здійснить пляни ляшні про спільну границю з мадярами. Ми не можемо до цього допустити, бо це був би непрощений гріх для нас, бо тим ми вбилиб надію на створення нашої великої української держави.

Ми маємо стати тими будівничими цеї держави.

о. П. Ковальчик,
Шікаґо, Ілл.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Гуртуймо нові кадри членів У. Н. Союзу на місце умерлих.

Коли читаємо „Свободу", бачимо, що нема майже одного дня, щоб ми не бачили в чорних рамках оповістки про померлого члена. Минаються старі піоніри... Як ті журавлі, відлітають сірим шляхом. Ми справді тішимося міліоновим майном Союзу, але нема нам чого тішитися отаким чорними, жалібними оповістками в „Свободі". Що рік, то більше таких оповісток. От і в нашому Йонґставні в днях 26 і 27. жовтня ц. р. ми стратили двох членів відділу 274, а саме відійшов від нас на вічний спокій Лука Кіхтан (Федів), що походив з села Ґалівки, старий Самбір, і прожив ледве 52 роки; відійшла Єлисавета Цицик (дружина Степана Цицика), що походила з Закарпаття з села Маловиська, кошицького повіту. А коли поглянемо кругом на обличчя наших членів, то бачимо, що всі вони в отаких літах, всі нахилені до могили.

На такі факти ми повинні звертати увагу і не минати їх байдужно, а подумати, щоб на місце кожного померлого члена дістати негайно одного, а то й більше молодих.

В суботу, 12. листопаду, загостив до нас дорогий гість, головний рекордовий секретар п. Дмитро Галичин, разом з з головним урядником, адв. О. Малицьким, і паном В. Загаєвичем з Клівленду. Вони представили нам справу, яке велике значіння для нас в Америці має наш Батько Союз. Пан Галичин вказав, що в нас, у Йонґставні, членство останніми часами дуже підупало, бо аж на 25 відсотків. Це невеселе явище і нам треба над цим подумати. Рорумієтся, що велика причина цього підупадку є безробіття, та ще більша причина таки в нашім застою. Приймім до відома слова шановного гостя і додаймо собі більше завзятости й енерґії. Йдім, дорогі члени, хата від хати, де живе наш брат чи сестра, що ще не є членом Союзу, і впишім його, чи її, а він чи вона, колись нам за це подякує. Орґанізуймо переважно молодь, вписуймо своїх дітей у членство!

Хоч мало нас було на цих зборах, на що увагу звернув нам дорогий гість п. Галичин, то були саме ті, що найбільше розуміють вагу сили і зросту нашого Батька Союзу.

Берімсяж, шановні урядники, до праці, підносім справу зросту членства Союзу на своїх зборах, щоб кожний член міг дістати найменше одного члена до кінця року. А це легко зробити, коли буде добра воля й охота, а головно завзятість. Ідіть, члени, хата від хати і вишукуйте тих, що ще не вписані в наш Союз, переконуйте їх, вписуйте. Ми на зборах перед головним секретарем прирекли це робити, прирекли ви, урядники і члени, разом з нами, священиками. Ми будемо з проповідальниць кликати і вам помагати. Хай на місце кожного померлого члена стане не один, два а десять нових, молодих. Хай росте Батько Союз у стотисячну силу на славу України!

о. С. Мусійчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, О.

Українці дістають першу нагороду.

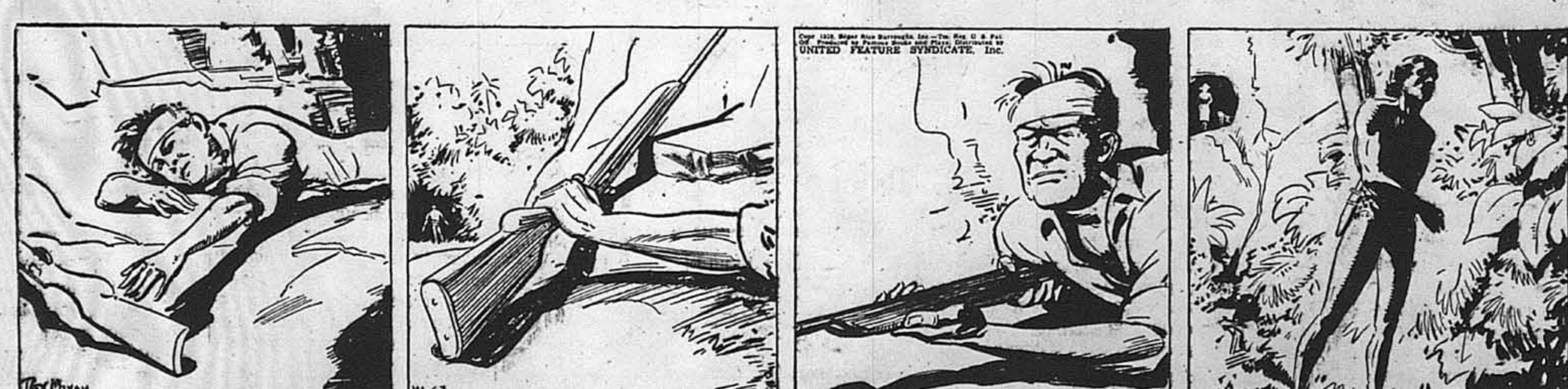
В неділю, 23. жовтня, ц. р., на передмісті Йонґставну, Джірарді, відбулося посвячення міського адміністраційного будинку („Сити Гол"). До участи в тім святі запрошено теж українську ґрупу з Йонґставну. Маширували танцюристи, члени хору укр. прав. громади „Бандурист", у гарних національних костюмах, за що українська ґрупа, в якій маширували також члениці Союзу Українок і відділів У. Н. Союзу, дістала першу нагороду і $25.

Ці танцюристи опісля відтанцювали кілька національних танців Авраменка, при грі на піяні Ірисі Мусійчук, за що натовп присутніх нагородив їх гучними оплесками. Цей виступ танців найбільше причинився до цеї першої нагороди, бо всім уже відомо, що українські строї всюди і все роблять велике враження. Хоч американська преса оповістила, що перша нагорода за ґрупи в марші пішла українцям, то ми знаємо, що це ні за що, а тільки за ці костюми. Честь та слава за цю нагороду належиться всім машируючим, але в першій мірі тим молодим нашим хористам, що не стидалися одягнутись у ці строї і маширували вулицями. Бажанням цих хористів „Бандуриста" є, щоб ці гроші, які вже єв руках в одного з машируючих не-членів хору, пішли на визвольну акцію через Обєднання.

Член хору, танцюрист.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(63)



Джеф Биґерс напружував усі свої сили, щоб досягнути рушницю. А потім він плянував тяжко зранити Тарзана, щоб той не здужав рушатись, аж він сам виздоровіє. Джеф був добрим стрільцем і міг потрапити в те місце, яке тільки захотів. Опісля він думав доставити Тарзана напів живого до рук Каґунда і дістати від нього всі десять дорогих каменів.

Та Джеф був дуже хворий від ран, завданих львом. Це було дивне, що він іще взагалі жив. Його руки тремтіли і тяжко йому було досягнути рушницю. Та захланність і вигляд на багатство додавали йому сили і він остаточно таки досягнув рушницю. Та заки він зміг приложитись до стрілу, Тарзан зник у глибоких нетрах.

Биґерс закляв. Він тепер побоювався, що Тарзан певно піде до оселі замбеґів в ціли освободження Брукса і Боба і там, замісць того, щоб їх урятувати, сам попаде в руки дикунів. Зрозуміло, що Джефові не жаль було ні Брукса, ні Боба, ні самого Тарзана, але йому було жаль тої нагороди, яка через те висмикнеться з його рук.

Джеф вгадував добре. Тарзан дійсно пустився в напрямку оселі замбеґу, щоб визволити двох білих вязнів. Це вже кілька разів він нападав на ту оселю і хоч йому досі вдавалося все вийти з неї ціло, то остаточно та гра могла таки урватись. Та він не зважав на те. Він хотів за всяку ціну увільнити двох білих чоловіків.